

Eiropas Sociālais fonds izglītībai

Profesionālās izglītības attīstības aģentūras ziņu izdevums 2006/9

AKTUALITĀTE

Pirmo reizi Latvijā e-studijas tūrisma profesionāļiem

Vidzemes Augstskolas pasniedzēji iepazīst e-studiju priekšrocības

Līdz 16. februārim Vidzemes Augstskolā (ViA) tūrisma nozarē nodarbinātie var pieteikties e-studiju kursiem "Lauku tūrisms", "Tūrisms un vide", "Tūrisma mārketing", "Mazo un vidējo uzņēmumu darba plānošana un organizācija". Šī ir pirmā reize, kad Latvijā tūrisma nozarē nodarbinātajiem piedāvā apmācību e-vidē. Kursi izveidoti projekta "Tālākizglītības iespēju paplašināšana e-vidē Vidzemes reģiona tūrisma nozarē nodarbinātajiem" ietvaros ar Eiropas Sociālā fonda atbalstu.

Kursi paredzēti tūrisma nozares uzņēmējiem, tūrisma informācijas sniedzējiem un izplatītājiem, lauku tūrisma uzņēmējiem, valsts pārvaldes institūciju darbiniekiem, pašvaldību darbiniekiem un pārējie interesentiem. E-studiju forma ļaus kursu apmeklētājiem labāk plānot savu laiku, kā arī dos iespēju virtuāli sazināties ar citiem kursu dalībniekiem un mācībspēkiem.

„Tālākizglītībai ir liela nozīme cilvēkresursu attīstībā un iedzīvotāju dzīves kvalitātes paaugstināšanā. Šobrīd nepieciešamība pēc tālākizglītības ir daudziem, taču daļai iedzīvotāju trūkst informācijas, vai dalību tālākizglītībā traucē vairāki faktori, kuru skaitā ir arī finansējuma trūkums un fakts, ka mācību iestāde atrodas pārāk tālu no dzīvesvietas”, kursu nozīmi pamato ViA īstenotā projekta vadītājs Ilgvars Ābols.

Mācības notiks no 2007. gada februāra līdz maijam latviešu valodā e-studiju formā, izmantojot elektronisko mācību vidi <http://emacibas.va.lv>. Notiks arī divas klātienē nodarbības. Pēc apgūšanas kursanti saņems sertifikātu.

Pieteikšanās anketas var saņemt pa e-pastu, kā arī interneta adresē <http://emacibas.va.lv>. Reģistrēšanās kursiem notiks pieteikuma iesniegšanas hronoloģiskā secībā. Vietu skaits ir ierobežots.

JAUNUMI

Latvija pirmā

Latvija pirmā no ES dalībvalstīm ir guvusi pozitīvu Eiropas Komisijas (EK) atzinumu par 2007. – 2013.gada ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda plānošanas dokumentiem – darbības programmām „Cilvēkresursi un nodarbinātība”, „Uzņēmējdarbība un inovācijas” un „Infrastruktūra un pakalpojumi”, informē Finanšu ministrija. Tas ļauj EK uzsākt darbības programmu saturisko vērtēšanu, lai pēc tam pieņemtu lēmumu par to apstiprināšanu.

Atvieglo PVN piemērošanu

Valdība ir apstiprinājusi Ministru kabineta noteikumu projektu „Grozījumi Ministru kabineta 2004. gada 7. septembra noteikumos Nr. 782”, tādējādi atvieglot PVN piemērošanu ES struktūrfondu projektiem.

Līdz šim normatīvajos aktos bija noteikts, ka otrā līmeņa starpniekinstitūcija pieņem lēmumu par PVN iekļaušanu projekta attiecināmajās izmaksās tikai pēc Valsts ieņēmumu dienesta (VID) atzinuma saņemšanas. Valdības lēmums nodrošina, ka, pamatojoties uz projektu īstenotāja iesniegto starpposma maksājuma pieprasījumu, otrā līmeņa starpniekinstitūcija uzreiz atmaksā PVN summu, kuru projekta īstenotājs ir paredzējis iekļaut projekta attiecināmajās izmaksās. Pēc VID atzinuma saņemšanas šī summa var tikt koriģēta. Korekcijas rezultātā pārmaksāto PVN summu otrā līmeņa starpniekinstitūcija ir tiesīga ieturēt no nākamā vai no pēdējā struktūrfonda maksājuma pieprasījuma.

ESF projekti izglītībā apgūst 46 miljonus

Kopš 2004. gada izglītībai ir pieejama Eiropas Sociālā fonda nauda 48,3 miljonu latu apmērā: 26,5 milj. latu paredzēti atklātiem konkursiem ar ESF līdzfinansējumu 19,6 milj. latu apmērā, savukārt 21,8 miljoni latu paredzēti nacionālām programmām, no tiem ESF līdzfinansējums ir 16,4 milj. latu.

622 projekti

Līdz 2006. gada beigām PIAA kā struktūrfondu ieviešana otrā līmeņa starpniek institūcija ir izsludinājusi četrpadsmit atklātos konkursus projektu pieteikumiem astoņās ESF līdzfinansētajās aktivitātēs. No saņemtajiem 1188 projektu iesniegumiem par administratīvi atbilstošiem atzīti 919, bet kvalitatīvo vērtēšanu izturējuši un apstiprināti 622 projekti par kopējām izmaksām 24,2 milj. latu apmērā, no kuriem ESF līdzfinansējums ir 18 milj. latu. Nacionālajās programmās notiek 18 apstiprināto projektu īstenošana kopsummā par 21,8 miljoniem latu, no kuriem ESF līdzfinansējums ir 16,4 milj. latu.

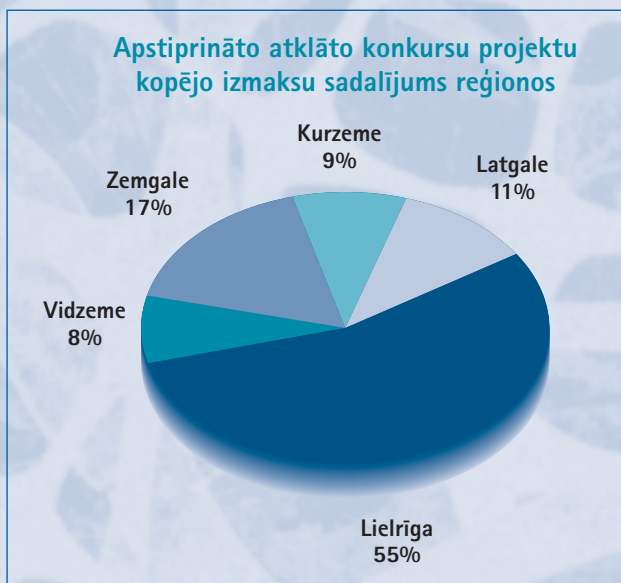
Kopumā tie ir 46 milj. latu jeb 95,2 % no visas izglītības nozarei ESF atklātos konkursos un nacionālās programmās pieejamās naudas.

ESF reģionos

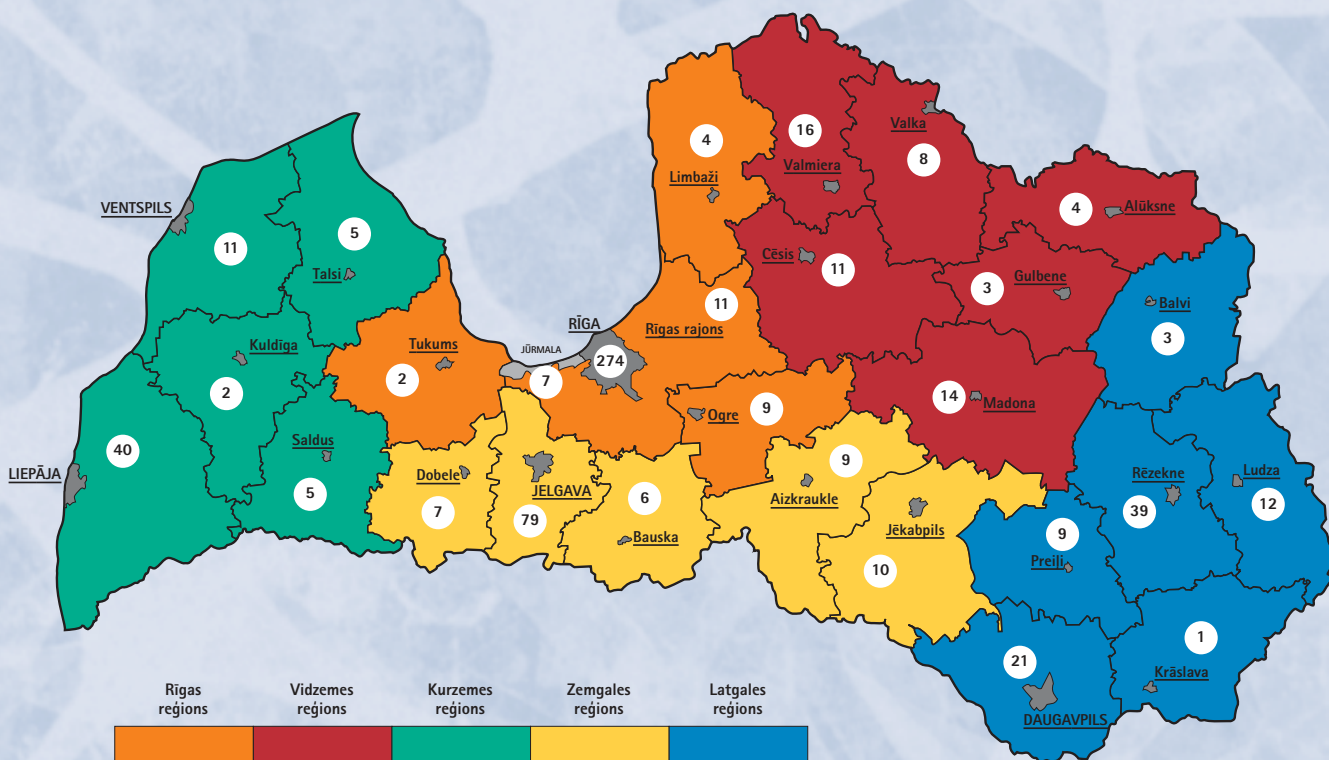
Projektu pieteikumus PIAA ir saņēmusi no visiem reģioniem. Lielrīgas reģionā, kurā ietilpst arī Tukuma, Ogres un Limbažu rajoni un Jūrmala, apstiprināti 307 projekti. To kopējās izmaksas sasniedz 13,3 miljonus latu. Zemgalē ESF līdzfinansējumu 4 milj. latu apmērā saņēmuši 111 projekti, Vidzemē, īstenojot 56 projektus, apgūs 2 milj. latu finansējuma. Latgalē apstiprināto projektu skaits ir 85, to kopējās izmaksas ir 2,6 milj. latu. Savukārt Kurzēmē apstiprināti 63 ESF

līdzfinansēti projekti, kuriem piešķirtais finansējums veido 2,2 milj. latus.

Tādējādi vairāk nekā pusi jeb 55 % no apgūtā ESF finansējuma piesaistījuši Lielrīgas reģiona projektu īstenošanai. Mazākā finansējuma daļa tikusi Vidzemes un Kurzemes reģioniem, attiecīgi 8 % un 9 % no kopējā finansējuma.

Apstiprināto ESF atklāto konkursu projektu skaits Latvijā

Aktīvākie projektu īstenotāji

Latgales reģiona projektu īstenotāji apguvuši 11 %, savukārt Zemgales reģions piesaistījis 17 % no kopējā apgūtā ESF finansējuma.

Augstskolas – līderes

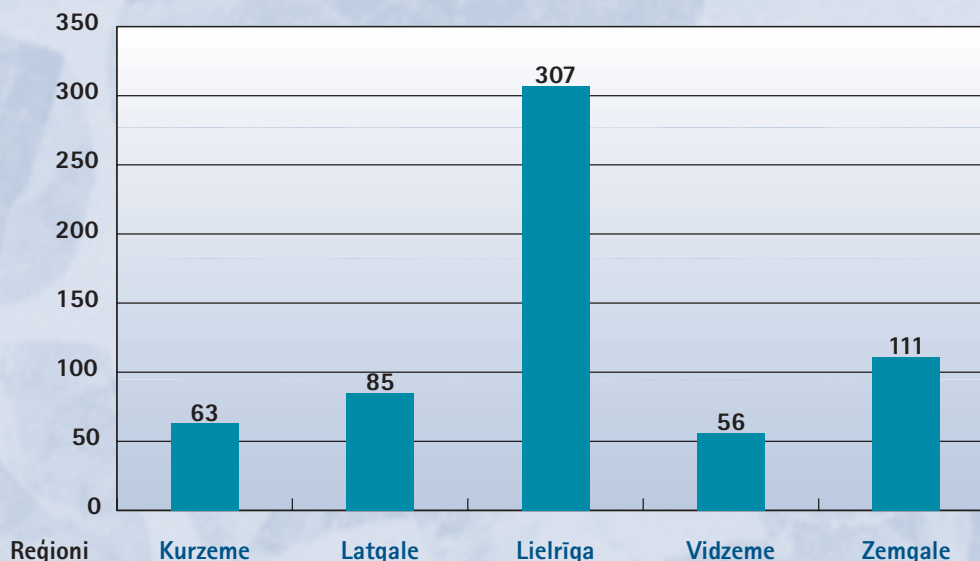
PIAA dati liecina, ka visvairāk projektu – 473 – īsteno valsts izglītības iestādes, 94 projektus – pašvaldību iestādes (gan pašvaldību iestādes, gan pašvaldību izglītības iestādes). Privātas izglītības iestādes realizē 13 projektus, bet 24 projektus īsteno sabiedrības ar ierobežotu atbildību.

Aktīvākā projektu īstenotāja mācību procesa un satura uzlabošanai ir Rīgas Tehniskā universitāte, kurai kopumā divu gadu laikā apstiprināti un ESF finansējumu 8,09 milj. latu apmērā saņēmuši 85 projekti. Latvijas Universitāte apgūst 6,95 milj. latu lielu finansējumu, īstenojot 51 izglītības projektu, savukārt LLU ar 50 projektiem apgūst gandrīz 3 milj. latu lielu finansējumu.

Starp lielajām universitātēm labus rezultātus un vērā ņemamu aktivitāti projektu izstrādē un ieviešanā uzrāda arī profesionālās skolas un koledžas, kas pēc apstiprināto projektu skaita apsteidz pat lielu daļu universitāšu un augstskolu. Kā sekmīgākās būtu minamas RTU Liepājas filiāles profesionālā vidusskola ar 20 apstiprinātiem projektiem, Rīgas tehniskā koledža – 15 projekti un Malnavas koledža – 11 projekti.

Juridiskais nosaukums	Projektu skaits	Kopsumma
Rīgas Tehniskā universitāte	85	8,09 milj.
Latvijas Universitāte	51	6,95 milj.
Latvijas Lauksaimniecības universitāte	50	2,86 milj.
RTU Liepājas filiāles profesionālā vidusskola	20	0,87 milj.
Rēzeknes Augstskola	17	0,63 milj.
Rīgas Tehniskā koledža	15	0,65 milj.
Malnavas koledža	11	0,22 milj.
Vidzemes augstskola	9	0,37 milj.
SIA "Latvijas Uzņēmējdarbības un menedžmenta akadēmija"	9	0,25 milj.
Liepājas Pedagoģijas akadēmija	9	0,17 milj.
Jelgavas Amatniecības vidusskola	8	0,29 milj.
Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola	8	0,11 milj.
Rīgas 34. arodvidusskola	8	0,09 milj.
Vecbebru Profesionālā vidusskola	7	0,36 milj.
Rīgas Valsts tehnikums	7	0,3 milj.
SIA "Biznesa augstskola Turība"	7	0,23 milj.
Daugavpils Universitāte	6	0,87 milj.
Preiļu arodvidusskola	6	0,15 milj.
Rīgas Stradiņa universitāte	5	0,94 milj.
Jēkabpils Agrobiznesa koledža	5	0,46 milj.
Ventspils 20. arodvidusskola	5	0,33 milj.
Rīgas Amatniecības vidusskola	5	0,20 milj.
Jelgavas rajona padome	5	0,12 milj.
Banku augstskola	5	0,1 milj.
Jelgavas Amatu skola	5	0,1 milj.
J. Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija	5	0,07 milj.

Apstiprināto atklāto konkursu projektu skaits reģionos

Kā vērtējat līdzšinējo ESF apguves procesu?

Būtiskākais ir nevienādās iespējas valsts un privātajām izglītības iestādēm. Valsts izglītības iestādēm visas projektu attiecināmās izmaksas finansē no ārējā finansējuma – līdzfinansējums 75 % no ESF un valsts budžeta un tā saucamais pašu finansējums 25 % – atkal no valsts budžeta. Nevienas santims attiecināmās izmaksās netiek finansēts no pašas izglītības iestādes ieņēmumiem. Savukārt privātajai izglītības iestādei pašu finansējums 25 % tiešām ir pašu finansējums. Līdz ar to privātajām izglītības iestādēm ļoti rūpīgi jāizsver, vai projekta rezultātā gūtais labums būs šo 25 % vērts. Valsts izglītības iestādēm par labumu (un arī par izmaksu ekonomiju) nav jādodomā – tāpat nekā no savas kabatas nav jāiegulda. Tā rezultātā valsts izglītības iestādēm nav motivācijas domāt par pieteikto projektu lietderību un izmaksu efektivitāti, savukārt privātajām izglītības iestādēm bieži vien arī šie 25 % ir šķērslis, un tiešām labas ieceres paliek nerealizētas.

Valdis Rocēns, Biznesa augstskolas Turība projektu direktors

Ir vairākas pievienotās vērtības, kas raksturo ESF apguvējus. Pirmā ir UZDRĪKSTĒŠANĀS istenot jaunas idejas, pat sapņus. Skolā jau to netrūkst, tie nav jāizdomā, tos izvirza pati dzīve.

Otrs vienjošais lielums ir PIEREDZE. Par to liels paldies PIAA komandai (būtu gan jauki, ja tā būtu noturīgāka pret kadru maiņām). Pēc diviem projektiem varam apgalvot, ka pacietīgi ieskaidrotais un iemācītais ir īsts mūžizglītības kurss.

Mūs visus vieno GUVUMS skolas attīstībā, skolēnu atbalstā. Un nez vai to var tik vienkārši uzrādīt latos, īpaši darbā ar sociālās atstumtības riskam pakļautajiem jauniešiem. Ieguvēji, protams, ir arī skolotāji, kuri par individuālu, specifisku darbu, kāds neapšaubāmi ir vakarskolās, saņēma atalgojumu.

Bet lielāko GANDARĪJUMU rada tas, ka projekta gaitā tā dalībnieki – gan skolēni, gan skolotāji – izmainās, kļūst pašpārliecinātāki, varošiāki.

Vaira Ābele, Limbažu Vakara vidusskolas direktore

Esam gandarīti, ka ar projektu aktivitātēm varam atbalstīt un palīdzēt skolēniem grūtajā karjeras izvēles posmā. Esam secinājuši, ka tie nevar būt tikai kampaņveidīgi pasākumi, jābūt regularitātei un pēctecīgumam.

Projekta atskaišu sagatavošana ir pats sarežģītākais posms. Tās prasa visvairāk laika, enerģijas un pacietības. Nācies dzirdēt viedokli no projektu pieteicējiem, ka tas varētu izrādīties pat par iemeslu, lai neiesaistītos turpmākajos projektu konkursos. Projektu darbs nav viegls. Taču tā ir iespēja, izaicinājums drosmīgajiem, neatlaidīgajiem un uzņēmīgajiem. Lai veicams un arī citiem turpmākajā projektā darbā!

Gīta Eiduka, Madonas Valsts ģimnāzijas ESF projektu koordinatore

Ieguvumi. Izveidotas mācību priekšmetos individuālās attīstības programmas. Tās atvieglo skolotāja darbu ar bērniem, kuriem ir nepieciešams atšķirīgs laiks mācību programmas apguvei. Par izveidotajām programmām ir ieinteresējušies skolotāji Priekuļi, Krāslavas, Ludzas, Madonas rajonos.

Izaicinājumi. Eiropas naudas piesaiste jau ir izaicinājums. Noskaidrojām, ka samērā sarežģīti ir realizēt uzrakstītu sapni. Bukleta sagatavošana un izdošana arī ir jauna pieredze, kas prasīja piepūli.

Grūtības. Sarežģītas, pārāk sikas grāmatvedības atskaites, mainās atskaišu formas projekta veikšanas gaitā, salīdzinoši garš posms no atskaites iesniegšanas līdz finansējuma saņemšanai.

Elga Dreilinga, Daugavpils Ruģeļu pamatskolas direktore

Struktūrfondu apguve ir mācību stunda visiem – gan finansējuma saņēmējiem, gan finansējuma apguves vadībā iesaistītajiem. Lietas, kas valsts pārvaldē varētu būt atrisinātas labāk, struktūrfondu apguvē izceļas kā daudz spilgtākas un asākas grūtības. Taču problemātiskās lietas ir apzinātas un uzlabotas, lai jaunajā struktūrfondu programmēšanas periodā atvieglootu darbu gan finansējuma saņēmējiem, gan arī administrētājiem.

ESF projektu īstenošana izglītības iestādēs prasa jaunas, līdz šim neapgūtas prasmes projektu izstrādē, ieviešanā un finanšu vadībā. Esam bijuši liecinieki tam, ka ESF finansējuma saņēmējiem ir pietiekoši grūti izpildīt visas līgumsaistību un likumdošanas prasības. Projekta īstenošanā ir ļoti labi jāpārzina, piemēram, darba likumdošana un iepirkumu likuma prasības, kas savukārt rada papildu nepieciešamību pēc tādiem speciālistiem kā juristi un grāmatveži. Arī kompetenti projektu īstenošanā skolās ir vajadzīgi. Tāpēc aicinām izglītības iestāžu vadītājus projektu īstenošanā piesaistīt minētos speciālistus, jo prakse rāda, ka bez viņiem projektu īstenot sekmīgi ir grūti.

Struktūrfondu finansējums paver pastāvīgas un ilglaicīgas attīstības iespējas. Šobrīd ir pilnīgi noteikti zināms, ka struktūrfondu nauda izglītības nozarei būs vēl vismaz 7 gadus. Tas nozīmē, ka ir nepārtrauktas iespējas piesaistīt naudas līdzekļus izglītības iestādes attīstībai.

Dita Traidās, Profesionālās izglītības attīstības aģentūras direktore

Mūsu pieredze liecina, ka projekta īstenošanā problēmas, pirmkārt, rada finansējuma saņemšana, jo, piemēram, projekts sākās septembrī, bet naudu ieskaita novembrī. Otrkārt, izmaiņas likumdošanā. Piemēram prasības, kas nosaka stipendiju, pedagogu algu palielināšanos, salīdzinot ar likumu prasībām projekta rakstīšanas laikā, mainījās, taču pieprasīt papildu finansējumu nevarējām, tādējādi apdraudot sekmīgu projekta aktivitāšu, īstenošanu. Treškārt, projekta grozījumu veikšana un saskaņošana starp institūcijām ir ļoti laikietilpīga. Ceturtkārt, nepieciešams pilnveidot un paplašināt projekta ieviešanas struktūru, administratīvo personālu (plānojot projektu, administratīvajām izmaksām noteikts mazs finansējums, tāpēc projekta administrēšanā nevar iesaistīt vairāk darbinieku). Piektkārt, nav noteiktas informācijas, dokumentu paraugu utt. par projekta ieviešanas secību, veidiem u.c. tehniskām lietām.

Sarmīte Blūma, Ērgļu arodvidusskolas direktora vietniece mācību darbā

Kā problēmu jāmin lielu laika starpību starp projekta pieteikumā uzradīto projekta sākuma datumu un apstiprināto projekta īstenošanas faktisku datumu. Tas automātiski prasa projekta grozījumu noformēšanu, tāpēc ka mainās aktivitāšu termiņi projekta ietvaros, darbinieku komandas sastāvs, parādās papildu darbs ar darba dēvēju, ka arī rodas citas problēmas – mainās pakalpojumu cenas utt. Bet kopumā – pozitīvs iespaids, jauna pieredze.

Tamāra Fjodorova, Rīgas Tehniskās koledžas lektore, ESF projekta vadītāja

Kopumā ieguvēja no ESF projektu īstenošanas ir visa Latvijas sabiedrība, jo projekti pamātā ir vērsti uz cilvēkresursu kapacitātes stiprināšanu un tālākizglītības veicināšanu Latvijas sabiedrībā, tai skaitā sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem. Izaicinājumi – izprast katras organizācijas (LIAA, SIF, PIAA) prasības attiecībā uz projekta administrēšanas/ataskaitīšanas sistēmu, jo katrai ir savas īpatnības viena administrējama fonda (ESF) ietvaros, kas principā arī rada grūtības, jo, mūsaprāt, vienotas prasības atvieglootu projektu ieviešanu, uzraudzību utt.

Jānis Glazkovs, Zygon Baltic Consulting ESF projektu vadītājs

ESF projektu veidošana un īstenošana ir lieliska iespēja attīstīt un piepildīt savas ieceres un mērķus, ko, balstoties tikai uz pašfinansējumu, nemaz nevarētu paveikt. Proti, iegūts nepieciešamais aprikojums un inventārs sekmīgai izglītības programmas apguvei. Tā ir lieliska pieredze, kas noder arī nākamajam projektam īstenošanā.

Projekta īstenošana ir izaicinājums, kam seko arī gandarījums par veiksmīgi paveikto darbu. Kā jebkurā darbībā, arī projektu īstenošanā ir jāstāpjas ar grūtībām, bet tās nav tādas, ar kurām nevar tikt galā, jo vienmēr ir, kas atbalsta un neliedz savu padomu, kad tas ir nepieciešams.

Inese Spalva, Rēzeknes 14. arodividusskolas ESF projekta vadītāja.

Ieguvumi. Iespēja revidēt esošo mācību programmu, pielāgojot to reālajai situācijai un mūsdienu prasībām. Iespēja samaksāt (relatīvi) pasniedzējiem par metodiskā materiāla izstrādi. Iespēja uzlabot speciālo priekšmetu pasniegšanas materiālo bāzi, ieviest jaunas pasniegšanas metodes, modernizēt izglītības procesu.

Izaicinājumi. Nepieciešamība iedziļināties izglītības satura un audzēkņu uztveres īpatnībās. Uzdevums organizēt savstarpēji nesaistītu speciālistu darbu uz sarežģītu tehnoloģiju izmantošanas bāzes.

Grūtības. Haotisms struktūrfondu administrēšanas procesos, aizkavēts finansējums. Ilgs laiks jāgaida, lai apstiprinātu grozījumus. Vienotu prasību un pēctecības ieviešanas trūkums, pasniedzot esošo apmācības programmu.

Evita Jaspere, Rīgas Valsts tehnikuma direktora vietniece sabiedriskajās attiecībās

Ieguvumi. Skolotājiem ir pieejamas bezmaksas tālākizglītības iespējas tepat skolā. Kursu pasniedzēji ir mūsu skolas skolotāji, kuri savas zināšanas un prasmes sniedz ne tikai skolēniem, bet arī skolotājiem. Notiek veiksmīga mijiedarbība starp dalībniekiem, nodarbību vadītājiem un programmas īstenotājiem. Pēc skolotāju domām, programmas īstenotāju komandas darbs saskaņots, spēj reaģēt atbilstoši mācību situācijai, laba sadarbības un savstarpējo attiecību kvalitāte.

Izaicinājumi un grūtības. ESF projektu īstenojam pirmo reizi, tādēļ trūkst pieredzes dažādu jautājumu risināšanā. Ļoti daudz laika aizņem projektā nepieciešamās dokumentācijas sakārtošana. Reāls laika trūkums saistībā ar projekta īstenošanai paredzētajām aktivitātēm, jo daudzi skolotāji vēlas izmantot projektā piedāvātās iespējas. Neskatoties uz iepriekš minēto, esam apmierināti ar iespēju īstenot ESF projektu.

Gunita Gindra, Valkas ģimnāzijas ESF projekta vadītāja

Tā briesmīgā birokrātija brīžam atņem tik daudz laika, ka radošam procesam laika vairs neatliek. Sāpīgākais ir tas, ka, parunājoties ar Lietuvas, Vācijas kolēģiem, izrādās, ka viņiem tā birokrātija ir atvieglota līdz minimumam. Vai tiešām nebūtu vērts padomāt, kā atvieglot šo procesu? Zinu, ka ļoti daudzi atsakās no projektu īstenošanas tikai projekta dokumentācijas dēļ – viņi to neprot, nespēj izdarīt.

Kas tad realizē projektu izglītības sistēmā? Tie paši skolotāji, kuri pamatā nekad nav strādājuši uzņēmumos, nekad nav saskārušies ar līgumu slēgšanas procesiem, ar protokoliem, rīkojumiem, ar pieņemšanas-nodošanas aktiem, ar preču norakstīšanas aktiem. Nupat sākam apjaust, kā realizēt projektus, bet līdz tam esam nonākuši pa akmeņainu ceļu.

Liāra Ozola, RTU Liepājas filiāles profesionālās vidusskolas ārējo sakaru koordinatore

Ieguvumi. Veidojas sadarbība ar tūrisma un ekotūrisma jomā strādājošiem uzņēmējiem. Izaicinājums. Pats lielākais kāds vien var būt – radīt ko jaunu, pie mums vēl nebijušu. Grūtības. Papiru birokrātija, par daudz sarežģītas un, galvenais, darba un laika ietilpīgas tiek prasītas atskaites u.c. ar projektu saistīti dokumenti.

Gunta Beperšcaite, Valsts Priekulu lauksaimniecības tehnikuma projekta vadītāja

Ieguvumi. Iespēja uzlabot esošās Vidzemes Augstskolas studiju programmas attīstīt pilnīgi jaunas, kā arī dažādu jaunu ideju realizēšana studiju procesam – piemēram, e-studiju formas un kursu attīstība.

Izaicinājumi. Izvirzām inovatīvus projektu mērķus un idejas, ar kurām darbā līdz šim nav bijis praktiskas pieredzes. Šādus projektus realizējot, nav iespējams palūgt padomu kolēģim, tāpēc apgūstam daudz jauna.

Grūtības. Bieži projekta uzsākšana nav iespējama plānotajā laikā no projekta realizētāja neatkarīgu apstākļu rezultātā. Uzsākšanu aizkavē novēlota lēmums par apstiprinātajiem projektiem. Šādas novirzes no plānotā laika palielina administratīvā darba slodzi un projekta reālās izmaksas.

Vidzemes augstskolas ESF projekta vadītājs Ilgvars Ābolis

Ieguvumi. Skolotāji ceļ savu profesionalitāti, izglītojoties un praksē pielietojot iegūtās zināšanas un prasmes mācību priekšmetu programmu izstrādē, metodisko materiālu sagatavošanā. Skolēni iegūst praktiskas iemaņas galdniecībā un māsaimniecībā. Pārējos projektā iekļautos mācību priekšmetos apgūstot zināšanas un prasmes saistībā ar reālo dzīvi, jaunieši apzinās izglītības nepieciešamību.

Grūtības: maza pieredze šāda līmeņa projektu īstenošanā un plānošanā. Dzīve ienes savas korekcijas gan dalībnieku sastāvā, gan ir tāda veida korekcijas, kuras nav iespējams mainīt projekta gaitā.

Vija Jevdokimova, Limbažu 2. vidusskolas direktores vietniece mācību darbā, projekta asistente

Projektu administrēšanas procesu apgrūtina tas, ka, noslēdzot līgumu, nav skaidrs, kas ir projekta vadītājs administrējošā iestādē. Neskaidrību gadījumos nav, pie kā vērsties un uzzināt atskaitēšanās kārtības, nepieciešamās dokumentācijas, līguma iespējamo grozījumu veikšanas prasības, rezultātā, iesniedzot starpziņojumu, jau var būt par vēlu labot kādu kļūdu. Bet seminārā sniegtā informācija bija vispusīga un noderīga!

Dace Grisle, Ogres novada domes Perspektīvās attīstības nodaļas projektu vadītāja

Ar projektiem esam guvuši audzēkņiem prakses materiālus, varējām maksāt atalgojumu prakses vadītājiem, lai ieinteresētu ņemt praksē audzēkņus invalīdus. Pedagogi kursos apgūst angļu valodu un datorzinības. Lielākais ieguvums ir skolai iekārtota jauna pavāru praktisko nodarbību telpa. Apstiprinātie projekti dot enerģiju rakstīt jaunus projektus. Grūtības sagādā atskaišu rakstīšana, jo prasa lielu laiku un daudz papīra.

Ilva Bērziņa, Alsviķu profesionālās skolas projektu vadītāja

Līdzšinējo projekta apguves procesu vērtējam pozitīvi, kaut arī nedaudz aizkavējās projekta ieviešanas uzsākšana, jo aizkavējās finansiālo līdzekļu pārskaitēšana. Stažēšanās projekta aktivitātes koledžas pedagogi novērtēja atzinīgi un ieguvumi ir vērtīgi ņemami. Esam pārliecināti, ka arī turpmākās aktivitātes dos vērtīgu papildinājumu pedagogu kompetenču attīstībā.

Mums ir radusies ideja – izaicinājums – startēt projektos, ar mērķi organizēt pedagogu stažēšanos un pieredzes apguvi kādā no Eiropas Savienības vecajām dalībvalstīm robežapsdzības jomā ar jaunāko informācijas tehnoloģiju pielietojumu. Grūtības projekta realizācijā nedaudz rada dokumentācijas lietas, bet tās ir atrisināmas lietas!

Gunārs Gžibovskis, Valsts Robežsardzes koledžas Pētnieciskās nodaļas vecākais inspektors, ESF projekta vadītājs

Vērtējot ESF apguves procesu kopumā, jāuzsver, ka dalība dažādos projektos vienmēr ir iespēja skolotājiem izpausties radoši un iegūt iespējas strādāt mūsdienu darbā vidē, taču vēl joprojām var novērot pedagogu nepamatotās bailes uzņemties atbildību realizēt vai uzdriesties startēt kādā no ESF aktivitātēm. Tomēr pēc katra veiksmīgi realizētā projekta skolām paliek gandarījuma un labi padarīta darba sajūta.

Dace Vipule, Zaļenieku arodividusskolas ESF projekta vadītāja

Skolotājs – praktikants uzņēmumā jeb reālās dzīves redzējums

Agris Ruperts,
RTU Liepājas filiāles
profesionālās vidusskolas
direktors

Liāra Ozola,
RTU Liepājas filiāles
profesionālās vidusskolas
ārējo sakaru koordinatore,
projekta idejas autore

Ilze Kupše,
RTU Liepājas filiāles
profesionālās vidusskolas
direktora vietniece mācību
darbā, ESF projekta
vadītāja

Jānis Šperbergs,
RTU LF profesionālās
vidusskolas specialitātes
„Mehatronisko sistēmu
tehnikis” vadītājs, praksē –
LSEZ SIA “IG Latvija”

Sandra Dreiberģa,
AAS „Ergo Latvija”
Kurzemes reģionālās
filiāles vadītāja, projekta
sadarbības partnere,
prakses vadītāja

Linda Kravcova,
RTU LF profesionālās vi-
dusskolas komercpakalpo-
jumu specialitātes vadītāja,
praksē – Latvijas Tirdz-
niecības un rūpniecības
kampus Liepājas nodaļā

Ģirts Kronberģis,
Latvijas tirdzniecības un
rūpniecības kampus
Liepājas nodaļas vadītājs,
prakses vadītājs

RTU Liepājas filiāles profesionālā vidusskola ir viens no aktīvākajiem Eiropas Sociālā fonda projektu īstenotājiem – sekmīgi pieteikti un apstiprināti 20 projekti, no kuriem 7 jau ir pabeigti. Daļa struktūrfondu naudas ieguldīta, nodrošinot mūsdienu darba tirgus prasībām atbilstošas audzēkņu mācību prakses uzņēmumos: pagājušajā gadā īstenoti 4, šim gadam apstiprināti vēl trīs audzēkņu prakšu projekti. Taču paralēli audzēkņu mācību prakšu projektiem, skola ir īstenojusi Latvijā pilnīgi jaunas idejas – skolotāju prakses uzņēmumā – iedzīvināšanu. Par skolotāju praksi lūdzām pieredzē dalīties projekta vadītājus, sadarbības partnerus un dalībniekus.

Kā radās projekts?

L.Ozola: Nolēmām sūtīt mūsu profesora priekšmetu skolotājus uz uzņēmumiem, lai viņi redz, kā viņu mācību priekšmets pielietojams dzīvē. Lai pastrādā konkrētā profesijā nevis kā teorētiķis, bet praktiski kā darbinieks. Tā bija projekta pamatideja.

I.Kupše: Projekts notika 5 mēnešus trīs posmos. Pirmkārt, izstrādājām skolotājiem prakses uzdevumus. Otrkārt, notika trīs nedēļu prakse uzņēmumā. Paralēli radījām prakses dokumentāciju – vienas raksturojuma veidlapas, prakses atskaites, metodisko materiālu noformēšanas paraugu. Treškārt, metodiskā materiāla sagatavošana mācību procesa pilnveidošanai, pamatojoties uz praksē gūto pieredzi.

J.Šperbergs: Ja runājam par komerczinībām, tad tās Latvijā ir piedzīvojušas attīstību, sākot no neatkarības atgūšanas, bet ar tehniskajām zinātnēm ir bijis otrādi – sākot no neatkarības atgūšanas, tās ir „gājušas uz leju”. Jautājums ir, kā mēs varam nozari „pacelt”, jo darba devējiem ir vajadzīgi tehnisko zinātņu speciālisti, un ir jāceļ tilts starp uzņēmējiem un skolu. Tas ir galvenais projekta sasniegums.

Ar kādām grūtībām saskārāties?

A.Ruperts: Sociālie partneri ne vienmēr iesaistās tā, kā mēs gribētu, lai viņi iesaistās projektā. Kas attiecas uz praksēm, interese no uzņēmumu puses nav tik liela, jo principā viņiem par to nekas netiek. Jā, no vienas puses, mēs varam skaisti runāt par to, ka viņi sev audzina nākamos darbiniekus, bet, no otras puses, viņiem tas dažkārt ir apgrūtinājums. Struktūrfondu nauda nodrošina to, ka uzņēmumu speciālisti, kuri strādā ar mūsu audzēkņiem un skolotājiem, ir finansiāli un morāli motivēti šo darbu veikt kvalitatīvi un atbildīgi.

I.Kupše: Ja ņem vērā to, ka projektā iesaistījās 13 uzņēmumi, īpašu grūtību nebija. Pateicoties ESF finansējumam, no uzņēmumiem vērojams lielāks atbalsts un atsaucība. Šāda veida projektu noteikti turpināsim, paplašinot sadarbības partneru loku, ja būs iespēja.

L.Ozola: Problēmas rada ilgais laiks starp projekta iesniegšanu un tā darbības sākumu. Pāriet gads, kamēr projektu uzsākam. Ja ir iesaistīti sadarbības partneri, viņi projekta sagatavošanas laikā piekrit dalībai projektā, bet pēc gada viņi ir aizmirsuši par šo vienošanos. Dažkārt uzņēmumā pa šo laiku ir mainījusies vadība un situācija. Tad rodas grūtības. Mums laimējās, dalību atteica tikai viens uzņēmums. Operatīvi dabūjām vietā līdzīga profila uzņēmumu.

L.Ozola: Par ne tik rožainām lietām runājot, jāatzīst, ka sākumā kolēģu atieksme nebija pārāk pretimnākoša un atsaucīga. Jo tā bija vasara, atvaļinājumu laiks. Mums nācās savus kolēģus pārliecināt un pierunāt, ka tā lieta būs laba. Tāpēc jo lielāks prieks, projekta noslēgumā secinot, ka visi ar dalību projektā ir apmierināti.

Kā vērtējat projektu kā prakses devēju?

Ģ.Kronberģis: Nav jau nekas jāizdomā, prakšu sistēma sekmīgi darbojas Eiropā. Pareizi izstrādājot prakšu sistēmu, gan uzņēmējs zina, kāds speciālists pie viņa strādās pēc gadiem un kam viņu gatavot, gan skola zina, kas jāgatavo.

S.Dreiberģa: No darba devēja viedokļa raugoties, reizēm tiešām tie darbinieki, kuriem ir reāli jāstrādā ar praktikantiem, uztver to kā apgrūtinājumu, jo tā ir dubultā slodze – viņam ir jāpaspēj izdarīt savs darbs un vēl dubultlaiks jāvelti praktikantam. Tāpēc ne vienmēr visi darbinieki ir atsaucīgi. Šī bija iespēja parādīt darbiniekiem, ka mēs ne tikai audzinām

jauno maiņu, bet bagātinām pieredzi arī tiem, skolojot jaunus speciālistus. Šis precedents mums deva iespēju pateikt, ko ir nepieciešams iemācīt jaunajiem speciālistiem. Tā bija pirmā tāda sadarbības pieredze ar skolotājiem. Mums ir laba sadarbība studentu prakšu organizēšanā – 90 % praktikantu pēc skolas absolvēšanas paliek strādāt pie mums. Skolotāju prakse, protams, ir pavisam citā kvalitātē, jo viens ir rādīt studentiem, otrs ir darboties ar skolotāju, kuram jau ir pieredze un teorētiskās zināšanas. Mēs parādām, kas biznesā notiek konkrētajā jomā.

Atradāt arī savstarpēji bagātinošas lietas?

S. Dreiberģa: Jā, pārsteigums bija ļoti labi mācību materiāli, kādi ne vienmēr ir uzņēmumiem. Mēs secinājām, ka teorētiskā bagāža ir laba, vajadzīgi tikai praktiskie piemēri, kā strādāt un ko akcentēt.

Sadarbosieties ar skolotājiem, iegūstot teorētisko bāzi?

S. Dreiberģa: Jā, ir tādas ieceres par turpmāko sadarbību. Šī ir vienīgā skola Latvijā, kas sagatavo banku un apdrošināšanas darbiniekus, tāpēc mums tas ir dubultinteresanti. Mūs interesē viss Kurzemes reģions, mēs diezgan plaši varam sadarboties ne tikai Liepājā, bet arī Talsos, Ventspilī, pat Rīgā. Struktūrfondu līdzekļi dod iespēju darbus, kurus darām vai esam sākuši darīt, novest līdz skaistam rezultātam.

Kāda sajūta ir būt praktikantam?

J.Šperberģs: Ļoti laba, jo sastapšanās ar uzņēmumu nebija pirmo reizi. Esmu izgājis visas pakāpes, sākot no meistara līdz pat augstākajai. Ražošana man nav sveša. Man bija svarīgi uzzināt, ko gaida no mums un ko mēs varam dot.

Vai uzzinājāt?

J.Šperberģs: Tās lietas ir ļoti konkrētas, piemēram, kā attīstās automatizācija ražotnē. Mums ir visas teorētiskās koncepcijas, mēs varam programmēt datorus, darīt visu, bet mēs nezinām, vai tas ir vajadzīgs darba devējam. Darba devēji bieži vien saka, ka viņi paši labprāt visu apgūst – programēšanu, automatizēto projektēšanu –, bet, kad mēs paskatāmies, kas izdarīts, saprotam, ka tie ir tikai pirmie soliņi, zemākie līmeņi. Mēs varam dot daudz vairāk, bet uzņēmēji to nezina. Tagad mēs to zinām, un varam strādāt tā, lai visiem labi. Uzņēmēji ir ieinteresēti vērsties pie mums, lai meklētu teorētisko zināšanu atbalstu.

L.Kravcova: Praksē savstarpēji papild-

dinoši bija tas, ka, stāstot jauniešiem teorētisko pusi, esam guvuši piemērus no uzņēmējdarbības vides. Tad nav tāda tukša runāšana. Turklāt ir izveidojies labs nākotnes kontakts.

I.Kupše: Jāatzīst, šis projekts skolai bija arī ļoti riskants. Tāpēc, ka skolotājs aiziet uz uzņēmumu, un nav jau nekāds noslēpums, ka tas ir liels vilinājums tur arī palikt.

Jūs uzņēmējus izglītosiet un preti dabūsi šo atgriezenisko saiti prakses veidošanā?

J.Šperberģs: Atgriezeniskā saite šobrīd reāli ir, bet tā ir diezgan inerta, jo skola ir pārmaiņām atvērta, mēs gaidām priekšlikumus un sadarbību, bet darba devēji prasa ļoti konkrēti – mums rīt vajag tādu un tādu speciālistu, ja šodien tāda nav, tad tas ir ļoti slikti. Mēs sakām – ir mums līdzīgi speciālisti, mēs varam sagatavot, bet tas prasis laiku. Esot praksē, mums darba devējiem ir jāiemāca, kā norit procesi izglītībā un kā top speciālisti. Darba devējam biznesa notiek un mainās ļoti ātri, vajadzīgi ātri rezultāti, bet mēs nevaram šodien gatavot vienu un rīt gatavot pavisam citu speciālistu.

M.Rusmane: Mūsu pieredze un sadarbība ir ilgstoša, bet, veidojoties jaunām situācijām, kad finanšu sfēra paplašinās un tajā darbojas ne tikai bankas, bet arī apdrošinātāji, ir jāskatās, kā dot teorētisko un praktisko ievirzi, lai jaunie speciālisti būtu plašāka profila. Ir acīmredzams, ka banku un apdrošināšanas biznesa ir stipri līdzīgs. Praksē saņēmumu apliecinājumu tam, ka ir strādāts pareizā virzienā.

D.Pūre: Katrā ziņā rezultāts ir labs un konkrēts – metodiskais materiāls un reālās uzņēmējdarbības vides pieredze. Arī paša uzņēmuma darbinieki pārliecinājās, ka mūsu skolā audzēkņi apgūst teoriju, kas saskan ar viņu ikdienas praksi. Vērtīga ir reālu darba situāciju pieredze. Tas noder skolā, ilustrējot praktiskas situācijas un gadījumus no prakses, kā arī palīdz organizēt praktiskos darbus un situāciju analīzi.

I.Kalvāne: Man ir jāstrādā ar likumdošanu, bet tajā pašā laikā ir jāredz arī tā praktiskā puse, ko es guvu, esot praksē Valsts Darba inspekcijā. Es redzēju, kā dzīvē reāli notiek likumdošanas piemērošana. Uzzināju, kā uzņēmumos piemēro darba aizsardzības prasības, kā notiek sodu piemērošana. Prakse uzņēmumā deva lielu atspēriena punktu, ko izmantošu metodisko materiālu izstrādē. Radās arī ideja nākotnē

Maira Rusmane,
specialitātes Bankas un
finanses vadītāja, praksē –
AAS „Ergo Latvija”

Daina Pūre,
tautsaimniecības,
statistikas skolotāja;
praksē – AS „Liepājas
metallurģis”

Iveta Kalvāne,
darba un darba
aizsardzības tiesību
skolotāja, praksē –
Valsts Darba inspekcijā

Projekta nosaukums: RTU Liepājas filiāles profesionālās vidusskolas skolotāju stažēšanās prakse uzņēmumā

Projekta izmaksas: 19 008

ESF finansējums: 14 256

Valsts budžeta līdzekļi: 4752

sadarboties tieši materiālu izstrādē, jo faktiski nav pieejami šādi mācību līdzekļi, turklāt likumdošana ļoti strauji mainās.

L.Kravcova: Konkrētie ieguvumi – precīzāk apzināta lietišķā etiķete, kāda ir nepieciešama uzņēmējdarbībā, izziņāts, kādā veidā tiek apzinātas biznesa idejas un darbības un iegūts finansējums, kā uzņēmums sargā savu ideju, lai to negodīgi neizmantotu konkurenti. Ļoti noderīga ir iegūtā darba ņēmēja rokasgrāmata.

Ģ.Kronberģs: Mūsu ieguvums ir kontakti un labas attiecības ar dažādiem izglītības kolēģiem. Ļoti optimistiski vērtējot, RTU skolas audzēkņi mūsu klienti būs pēc gadiem 5 –10. Roka uz pulsa jātur, sadarbojoties ar skolām. Mums jāzina, kas ar viņiem šobrīd notiek, kādas viņiem problēmas, kā tās risināt, kādi nākotnes plāni. Tā ir pozitīva diskusija, kuras rezultātā, zinot, kādas ir vajadzības, varam izvērtēt, kā lietas izdarīt labāk.

Projektā uzzinājāt, kas ir vajadzīgs skolotājiem?

Ģ.Kronberģs: Vajadzīgs reālās dzīves redzējums, kāds tas ir uzņēmējiem. Ne tikai, kāds viņam būs vajadzīgs cilvēks, bet arī, kā tas viss darbosies uzņēmumā. Kāda motivācija un pamatojums tām lietām.

Gidu skola – solis uz profesionālo karjeru

Ar savdabīgu izlaidumu ir noslēdzies Limbažu vakara vidusskolas īstenotais projekts «Gidu skola – solis uz profesionālo karjeru dzimtajā pusē». Viens no vakarskolas partneriem projekta īstenošanā bija Limbažu muzejs. Kā atzina muzeja direktors Jānis Ulmis, skola paveikusi ļoti svētīgu darbu – pirmoreiz Limbažos sagatavota jauno gidu grupa, kas varētu kļūt arī par muzeja darbinieku palīgiem.

Ierosme projektam gūta pirms pāris gadiem, kad Limbažu muzeja speciāliste Irīna Noriņa, vadot skolotāju ekskursiju, ieminējusies, ka pilsētā un rajonā trūkst gidu. Tā tapa vakarskolas projekts, kas guva ESF un arī Limbažu rajona padomes finansiālu atbalstu. Starp citu, Limbažu vakara vidusskola 2006. gadā īstenoja divus ESF atbalstītus projektus. Tā kolektīvam bija pamatīga slodze, taču vienlaikus vērtīgs rūdiņums, kas noteikti noderēs turpmāk, startējot citos konkursos un pretendējot uz Eiropas struktūrfondu finansējumu. Gidu skolas projektā iesaistījās ne tikai vakarskolas audzēkņi, bet arī Liepupes, Limbažu 1. un 3. vidusskolas skolēni. 20 jaunieši saņēma apliecības, ka viņi apguvuši gidu apmācības kursu – 110 stundu programmu, piedalījušies arī praktiskajās nodarbībās – mācību ekskursijās, semināros, izstrādājuši tūrisma maršrutus.

Ar skolēniem strādāja profesionāļu komanda: Limbažu muzeja speciāliste Irīna Noriņa vadīja gidu praksi, palīdzēja izveidot maršrutus, iepazīstināja ar kultūrvēsturisko mantojumu. Limbažu tūrisma informācijas centra vadītājas Ilzes Milleres ziņā bija mācību teorētiskā daļa. Projekta dalībnieki apguva pamat-

zināšanas tūrisma un gidu darba metodiku, novada ģeogrāfiju, kā arī apmeklēja lietišķās etiķetes un publiskās runas nodarbības. Jaunie gidi papildināja arī savas svešvalodu zināšanas angļu, krievu un vācu valodā, kā arī tikās ar dažādiem tūrisma jomas speciālistiem – Vidzemes augstskolas Tūrisma nodaļas vadītāju Ilgvaru Ābolu, Latvijas Profesionālās gidu asociācijas pārstāvi Judīti Martinsoni, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta vecāko ekologu, vides gidu Andri Somu. Jaunieši apmeklēja arī starptautisko izstādi «Balttour 2006», krustu šķērsu izbraukāja pašu rajonu, izstaigāja Limbažus, lai varētu sagatavot 5 tūrisma maršrutus.

Projekta laikā tapa arī karte «Jaunā gida palīgs», viens variants – latviešu un angļu, otrs – krievu un vācu valodā. Izvērtējot darbu ar jauniešiem, Irīna Noriņa uzsvēra, ka galvenais uzdevums bija viņus atraisīt, lai viņi spēj nostāties auditorijas priekšā un arī ieinteresēt klausītājus. Daļa no gidu grupas saprata, ka šāds darbs viņiem tomēr nav isti piemērots. Arī tā ir vērtīga pieredze. Turklāt iegūtās iemaņas noderēs jebkurā dzīves jomā, arī tad, ja šie skolēni neizvēlēties tūrisma kā savu pamatprofesiju. Taču daļa no jaunajiem gidiem droši vien jau tuvākajā laikā lieta apgūto. Vairākiem jauniešiem izveidojušies veiksmīgi kontakti ar «Minhauzena pasauli», Igates pili, Limbažu muzeju. Sadarbība turpināsies, īpaši vasaras sezonā.

Gidu skolas dalībnieces – stacieliete Lana Berga un vidrižniece Līga Raudiņa, – jautātas, kāpēc viņas iesaistījās projektā un vai tas saistās ar nākamo profesiju, smaidot precizēja, ka tiešas saistības gan nav, bet, kas zina, kā kād-

Vakara vidusskolas direktore Vaira Ābele (no labās) saka paldies Limbažu muzeja direktoram Jānim Ulmim un speciālistei Irīnai Noriņai par atbalstu projektā

Par veiksmīgo sadarbību Minhauzena muzeja direktore Digna Čuikova teic paldies Liepupes vidusskolas vienpadsmitklasniekam Mārcim Janiņam

reiz nākotnē izveidojas apstākļi. Abas šovasar beidza Limbažu vakara vidusskolu un tagad studē: Lana vēlas kļūt par latviešu valodas un literatūras skolotāju, bet Līga – par sociālo darbinieci vai pedagoģi. Arī šajās profesijās neiztikt bez prasmes uzstāties, rast kontaktu ar cilvēkiem. Tieši šo praksi abas jaunietes atzina par svarīgāko ieguvumu, mācoties gidu skolā. Par ne mazāk vērtīgu ieguvumu abas nosauca zināšanas par Staiceli un Vidrižiem. Arī pārējie jaunieši bija pateicīgi projekta īstenojājiem, saviem skolotājiem par doto iespēju iepazīt gan sevi un savas spējas, gan dzimto novadu.

Pieredzes stāsts tapis sadarbībā ar Limbažu rajona laikrakstu „Auseklis”, Lailas Paegles foto.

Projekta nosaukums: «Gidu skola – solis uz profesionālo karjeru dzimtajā pusē»

Projekta izmaksas: 6995 LVL

ESF finansējums: 5235 LVL

Pašvaldības budžeta līdzekļi: 790 LVL

Profesionālās izglītības attīstības aģentūra
ESF ieviešanas daļa

Tālrunis: 7814328; fakss: 7814344

E-pasts: esf@piao.gov.lv

www.piao.gov.lv

Ziņu izdevumu līdzfinansē
Eiropas Savienība